

**O‘ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

**UZBEKISTAN LAW
REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.

**MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT
YURIDIK UNIVERSITETI**

“O‘zbekiston qonunchiligi tahlili” ilmiy-tahliliy jurnali O‘zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro‘yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko‘paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr bo‘yicha mas‘ul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
X. Yuldasheva

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh ko‘chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 29-iyunda bosmaxonaga topshirildi.
Qog‘oz bichimi: A4.
Shartli bosma tabog‘i: 22.
Adadi: 100. Buyurtma: № 73.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh ko‘chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY‘ATI**BOSH MUHARRIR**

S. Gulyamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

TAHRIR HAY‘ATI A‘ZOLARI

I. Rustambekov – Toshkent davlat yuridik universiteti O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir o‘rinbosari

Sh. Xo‘jayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori – mas‘ul muharrir

O. Oqyulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

A. Ener – Turkiyaning Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori

S. Tatar – Turkiyaning Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori

J. Peeroo – Sorbonna Universiteti professori, Stone 36 yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori

B. Musayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Saydullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar nomzodi

D. Habibullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

S. Bozorov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

I. Bekov – Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

V. Ergashev – O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor o‘rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

Sh. Joldasova – O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

O. Xazratqulov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor

D. Suyunova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho‘basi professori, yuridik fanlar doktori

D. Maxkamov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor

D. Babadjanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi sho‘basi professori v.b., yuridik fanlar doktori

A. Matmurotov – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho‘basi dotsenti, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

E. Rahmatov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

M. Turdialiyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq sho‘basi mudiri o‘rinbosari, yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ**

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:

Э. Мустафаев
Е. Ярмолик
М. Шарифова
Ш. Бекназарова
Э. Шарипов
Х. Юлдашева

Корректор:

М. Турсунов

Технический редактор:

У. Сапаев

Дизайнер:

Д. Ражапов

Адрес редакции:

100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz

E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия

от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
29.06.2026.

Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 22. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 73.

Лицензия типографии

от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.
100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов – профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков – проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора

Ш. Хужаев – заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор

О. Окюлов – профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Энер – доцент Университета Анкары Хаджи Байрам (Турция), заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права

М. Бунгенберг – директор Европейского института Саарского университета, доктор права

С. Татар – профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит (Турция), доктор права

Ж. Пироо – профессор университета Сорбонна, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права

Б. Мусаев – декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Ш. Сайдуллаев – профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Хабибуллаев – заведующий кафедрой гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

С. Бозоров – профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета (Registrar's Office), доктор юридических наук

И. Беков – заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

В. Эргашев – заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

Ш. Джолдасова – ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам

О. Хазраткулов – заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор

Д. Суюнова – профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Д. Махкамов – декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

Д. Бабаджанова – и.о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Матмуратов – доцент сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

Э. Рахматов – декан факультета частного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент

М. Турдиалиев – заместитель заведующего сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 29.06.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 22.
Units: 100. Order: № 73.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov – Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov – Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief

Sh. Khujaev – Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor

O. Okyulov – Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Ener – Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Turkey, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law

M. Bungenberg – Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law

S. Tatar – Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Turkey, Doctor of Law

J. Peeroo – Professor of the University of Sarbonne, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law

B. Musaev – Dean of the Faculty of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

Sh. Saydullaev – Professor of the Department of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences

D. Habibullaev – Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

S. Bozorov – Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Bekov – Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

V. Ergashev – Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

Sh. Joldasova – Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

O. Khazratkulov – Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor

D. Suyunova – Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

D. Mahkamov – Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

D. Babadjanova – Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Matmurotov – Associate Professor of the the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

E. Rahmatov – Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor

M. Turdialiev – Deputy Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA’MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**

Prezident va Hukumat munosabatlarining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari: xorijiy davlatlar tajribasi hamda O‘zbekiston modeli

19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ O‘G‘LI, JALOLOVA DIYORA G‘AYRAT QIZI**

O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy shikoyat bo‘yicha ish yuritish tartibining milliy qonunchilik tahlili

26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY O‘G‘LI, JO‘RAYEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON QIZI**

O‘zbekiston Respublikasida ma‘muriy hujjatlarning haqiqiyliigi: moddiy-huquqiy va protsessual talablar tahlili

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

32 **NARZIYEV OTABEK SA’DIYEVICH, MAMATXANOV ASKAR MAXMUTOVICH**

Ijtimoiy investitsiya va ijtimoiy ta‘sir obligatsiyalari: O‘zbekistondagi huquqiy mexanizmlar

42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**

Mikromoliyaviy tashkilotlarning tadbirkorlik faoliyati subyektlari sifatidagi huquqiy maqomi

52 **DILBOBOYEV NOZIMBEK SHAVKAT O‘G‘LI**

Mahalliy investorlarning milliy iqtisodiyotdagi rolini oshirish: huquqiy vosita va usullari

59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR QIZI**

SEP litsenziyalashda FRAND majburiyatlari: global sud amaliyoti va O‘zbekiston Respublikasi uchun huquqiy bo‘shliq

66 **TURSUNOV ABDUXALIL ABDUSALIMOVICH**

Iqtisodiyotni texnologik va innovatsion o‘shish modeliga o‘tkazishda raqamli reklamanning huquqiy ahamiyati

73 **UBAYDULLAYEVA ZARIFA MUXIDDIN QIZI**

Elektron tijorat shartnomalarida tovarni sotuvchiga qaytarish masalalari

80 **BOBOTO‘XTAYEV SOHIBJON ABDUSALIM O‘G‘LI**

Sanoat mulki obyektlarini himoya qilish usullari, mexanizmlari va ularning rivojlanish tendensiyalari

87 **SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI**

Davlat xaridi shartnomalariga o‘zgartirish kiritishning o‘ziga xos jihatlari

12.00.05 – MEHNAT HUQUQI. IJTIMOY TA‘MINOT HUQUQI

94 **ABDULLAYEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**

Majburiy mehnatni taqiqlash: xalqaro standartlar va milliy qonunchilik

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON O‘G‘LI**

Prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etish masalalari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

109 **UTAYEV XUSNIDDIN XURRAMOVICH**

Raqamli muhitda firibgarlik jinoyatining jinoiy-huquqiy mohiyati va ijtimoiy xavfliligi

116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAXAMMADI QIZI**

Migratsiya jarayonlari va odam savdosi o‘rtasidagi bog‘liqlik

12.00.09 – JINOYAT PROTSSESI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

125 **OMONOV ZAFARJON RAXMONALIYEVICH**

Tergov sudyasi: ishni sudga qadar yuritishda sud nazoratini takomillashtirish masalalari

136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT QIZI**

O'zbekistonning 2026–2030-yillarga mo'ljallangan kiberxavfsizlik strategiyasi: yangi protsessual vositalar va huquqiy majburiyatlar

146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**

Raqamli sohada sodir bo'layotgan o'g'rilik jinoyatlarini isbotlash, shaxsni identifikatsiya qilish va elektron dalillarni to'plashdagi muammolar

---

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

152 **ABDULLAYEVA SABOHAT ASATULLO QIZI**

Markazlashmagan kripto-birjalar (DEX) orqali pul yuvishga qarshi kurashish: xalqaro yondashuvlar va milliy huquqiy mexanizmlarni rivojlantirish

---

12.00.13 – INSON HUQUQLARI

158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR O'G'LI**

Suvga bo'lgan huquq inson huquqlari tizimida: nazariy-huquqiy va amaliy tahlil

---

HUQUQNI SOHALARARO TADQIQ ETISH

165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**

O'zbek huquqshunoslik terminologiyasida ko'pma'nolilik va qarama-qarshilik

170 **FATTAXOVA AMINA RUSTAMOVNA**

Huquqshunoslarni kasbiy tayyorlashda narrativ yondashuv: badiiy matn imkoniyatlari

178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**

Huquq tilining rivojlanishi: tildagi tabiiy o'zgarishlarning qonunchilikka ta'siri

183 **ZIYAMUXAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**

Abdulla Qahhorning "O'g'ri" hikoyasida huquqqa oid leksika bo'yicha mulohazalar hamda mo'jaz konkordans lug'at

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

11 **АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ**

Конституционно-правовые основы взаимоотношений Президента и Правительства: зарубежный опыт и модель Узбекистана

19 **САИДАЗИМОВ ЮСУФ СОДИК УГЛИ, ЖАЛОЛОВА ДИЁРА ГАЙРАТ КИЗИ**

Анализ национального законодательства о порядке производства по административным жалобам в Республике Узбекистан

26 **НОРМУРАТОВ АКТАМ ТУЛАБОЙ УГЛИ, ЖУРАЕВА МУМТОЗМАХАЛБЕГИМ ЭЛМУРОДЖОН КИЗИ**

Действительность административных актов в Республике Узбекистан: анализ материально-правовых и процессуальных требований

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

32 **НАРЗИЕВ ОТАБЕК СЎДИЕВИЧ, МАМАТХАНОВ АСКАР МАХМУТОВИЧ**

Социальные инвестиции и облигации социального воздействия: правовые механизмы в Узбекистане

42 **ШАМШЕТОВ ШАРАФАТДИН САРСЕНОВИЧ**

Правовой статус микрофинансовых организаций как субъектов предпринимательской деятельности

52 **ДИЛБОБОВЕ НОЗИМБЕК ШАВКАТ УГЛИ**

Повышение роли местных инвесторов в национальной экономике: правовые инструменты и способы

59 **ХАЗРАТКУЛОВА СЕВИНЧБЕКА ШОДИЁР КИЗИ**

Обязательства FRAND в лицензировании SEP: глобальная судебная практика и правовой пробел Республики Узбекистан

66 **ТУРСУНОВ АБДУХАЛИЛ АБДУСАЛИМОВИЧ**

Правовое значение цифровой рекламы в процессе перехода экономики к технологической и инновационной модели роста

73 **УБАЙДУЛЛАЕВА ЗАРИФА МУХИДДИН КИЗИ**

Вопросы возврата товара продавцу в договорах электронной коммерции

80 **БОБОТУХТАЕВ СОХИБЖОН АБДУСАЛИМ УГЛИ**

Способы и механизмы защиты объектов промышленной собственности и тенденции их развития

87 **САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ**

Особенности внесения изменений в договоры государственных закупок

12.00.05 – ТРУДОВОЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

94 **АБДУЛЛАЕВА ДИЛФУЗА САИДАЗИМОВНА**

Запрет принудительного труда: международные стандарты и национальное законодательство

12.00.07 – СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

101 **МУХАММАДЖОНОВ АБРОРЖОН АКМАЛЖОН УГЛИ**

Вопросы внедрения цифровых технологий в деятельность органов прокуратуры

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

109 **УТАЕВ ХУСНИДДИН ХУРРАМОВИЧ**

Уголовно-правовая сущность и общественная опасность мошенничества в цифровой среде

116 **ЖУМАНИЕЗОВА ЗАРНИГОР МАХАММАДИ КИЗИ**

Взаимосвязь миграционных процессов и торговли людьми

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

125 **ОМОНОВ ЗАФАРЖОН РАХМОНАЛИЕВИЧ**

Следственный судья: вопросы совершенствования судебного контроля на досудебных стадиях уголовного процесса

136 **КУРМЫЧКИНА АЛЬБИНА РИНАТ КИЗИ**

Стратегия кибербезопасности Узбекистана на 2026–2030 годы: новые процессуальные инструменты и правовые обязательства

146 **САИДОВ БОБОКУЛ ЁРИКУЛОВИЧ**

Проблемы доказывания преступлений кражи, совершаемых в цифровой сфере, идентификации личности и сбора электронных доказательств

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

152 **АБДУЛЛАЕВА САБОХАТ АСАТУЛЛО КИЗИ**

Противодействие отмыванию денежных средств через децентрализованные криптобиржи (DEX): международные подходы и развитие национальных правовых механизмов

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

158 **ТАНГИРКУЛОВ МУЗАФФАР ДОНИЁР УГЛИ**

Право на воду в системе прав человека: теоретико-правовой и практический анализ

МЕЖОТРАСЛЕВОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРАВА

165 **ГУЛЯМОВА ГУЛНОРА ЯКУБОВНА**

Полисемия и антонимия в узбекской юридической терминологии

170 **ФАТТАХОВА АМИНА РУСТАМОВНА**

Нарративный подход в профессиональной подготовке юристов: потенциал художественного текста

178 **МАТЕНОВ РАШИД БЕКИМБЕТОВИЧ**

Развитие правового языка: влияние естественных языковых изменений на законодательство

183 **ЗИЯМУХАМЕДОВА ШАХНОЗА ТОЛКУНОВНА**

Размышления о правовой лексике в рассказе Абдуллы Каххора «Вор» и краткий конкордансный словарь

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

- 11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Constitutional and legal foundations of the relationship between the President and the Government: experience of foreign countries and the Uzbek model
- 19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ UGLI, JALOLOVA DIYORA GAYRAT KIZI**
Analysis of national legislation on the procedure for administrative appeals in the Republic of Uzbekistan
- 26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY UGLI, JURAEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON KIZI**
Authenticity of administrative documents in the Republic of Uzbekistan: analysis of material-legal and procedural requirements

---

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

- 32 **NARZIEV OTABEK SADIYEVICH, MAMATKHANOV ASKAR MAKHMUTOVICH**
Social investment and social impact obligations: legal mechanisms in Uzbekistan
- 42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**
The legal status of microfinance organizations as subjects of entrepreneurial activity
- 52 **DILBOBOEV NOZIMBEK SHAVKAT UGLI**
Increasing the role of local investors in the national economy: legal instruments and methods
- 59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR KIZI**
Franchise obligations in SEP licensing: global judicial practice and the legal gap in the Republic of Uzbekistan
- 66 **TURSUNOV ABDUKHALIL ABDUSALIMOVICH**
The legal importance of digital advertising in the transition of the economy to a technological and innovative growth model
- 72 **UBAYDULLAEVA ZARIFA MUKHIDDIN KIZI**
Issues of return of goods to the seller in electronic commerce contracts
- 80 **BOBOTUKHTAEV SOHIBJON ABDUSALIM UGLI**
Methods and mechanisms for the protection of industrial property objects and their development trends
- 87 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Specific features of amending public procurement contracts

12.00.05 – LABOR LAW. SOCIAL SECURITY LAW

- 94 **ABDULLAEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**
Prohibition of forced labour: international standards and national legislation

---

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

- 101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON UGLI**
Issues of implementing digital technologies in the activities of prosecutorial offices

---

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

- 109 **UTAEV KHUSNIDDIN KHURRAMOVICH**
Criminal-legal nature and social danger of fraud in the digital environment
- 116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAKHAMMADI KIZI**
The relationship between migration and human trafficking

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND
FORENSIC EXPERTISE

- 125 **OMONOV ZAFARJON RAKHMONALIEVICH**
Investigative judge: issues of improving judicial oversight in pre-trial proceedings
- 136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT KIZI**
Uzbekistan cybersecurity strategy for 2026–2030: new procedural instruments and legal obligations
- 146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Problems in proving the furt criminals in the digital sector, individual identification, and collection of electronic evidences

---

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

- 152 **ABDULLAeva SABOKHAT ASATULLO KIZI**
Combating money laundering through decentralized cryptocurrency exchanges (DEX): international approaches and development of national legal mechanisms

---

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

- 158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR UGLI**
The right to water in the human rights system: theoretical-legal and practical analysis

---

INTERDISCIPLINARY STUDY OF LAW

- 165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
Polysemy and antonymy in Uzbek legal terminology
- 170 **FATTAKHOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Narrative approach in the professional training of lawyers: the potential of literary text
- 178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Development of the language of law: the influence of natural language changes on legislation
- 183 **ZIAMUKHAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Reflections on legal vocabulary in Abdulla Qahhor’s short story “The Thief” and a brief concordance dictionary

Kelib tushgan / Получено / Received: 18.05.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 04.06.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 29.06.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.3.2./LFZF2653>

UDC: 347:351.84(045)(575.1)

IJTIMOY INVESTITSIYA VA IJTIMOY TA'SIR OBLIGATSIYALARI: O'ZBEKISTONDAGI HUQUQIY MEKANIZMLAR

Narziyev Otabek Sa'diyevich,

Toshkent davlat yuridik universiteti
Xalqaro xususiy huquq sho'basi professori,
yuridik fanlar doktori

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0395-8145>

e-mail: otabeknarziev@tsul.uz

Mamatxanov Askar Maxmutovich,

Toshkent davlat yuridik universiteti
mustaqil izlanuvchisi,

Yuksalish harakati ijrochi direktori

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9219-9194>

e-mail: askarmamatkhanov@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy ijtimoiy siyosatning ustuvor yo'nalishi hisoblangan "ijtimoiy investitsiyalar" konsepsiyasi, uning nazariy-huquqiy asoslari va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Muallif jahonning yetakchi olimlari qarashlariga tayangan holda, ijtimoiy sohani an'anaviy xayriya va nafaqa berish modelidan natijaga yo'naltirilgan sheriklik modeliga o'tkazish masalalarini yoritadi. Maqolada ijtimoiy tadbirkorlikning moliyaviy mexanizmi sifatida ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari (social impact bonds – SIB) va muvaffaqiyat uchun to'lov (Pay-for-Success) tamoyilining o'ziga xos xususiyatlari, xalqaro tashkilotlar standartlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, O'zbekiston qonunchiligidagi mavjud huquqiy mexanizmlar, xususan, davlat-xususiy sheriklik va ijtimoiy himoya sohasidagi islohotlar (maktabgacha ta'lim va kambag'allikni qisqartirish misolida) tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy investitsiya, ijtimoiy tadbirkorlik, ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari, davlat-xususiy sheriklik, ijtimoiy shartnoma, kambag'allikni qisqartirish, barqaror rivojlanish

СОЦИАЛЬНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ И ОБЛИГАЦИИ СОЦИАЛЬНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ: ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ В УЗБЕКИСТАНЕ

Нарзиев Отабек Саъдиевич,

доктор юридических наук, профессор
сектора международного частного права

Ташкентского государственного юридического университета

Маматханов Аскар Махматович,

самостоятельный соискатель

Ташкентского государственного юридического университета,
исполнительный директор движения «Юксалиш»

Аннотация. В данной статье анализируется концепция «социальных инвестиций», являющаяся одним из приоритетных направлений современной социальной политики, её теоретико-правовые основы и практическое значение. Опираясь на взгляды ведущих мировых учёных, авторы рассматривают

вопросы перехода социальной сферы от традиционной модели благотворительности и предоставления пособий к ориентированной на результат модели партнёрства. В статье исследуются особенности облигаций социального воздействия (Social Impact Bonds, SIB) как финансового механизма социального предпринимательства, а также принципа оплаты за достигнутый результат (Pay-for-Success), анализируются стандарты международных организаций в данной сфере. Кроме того, рассматриваются действующие правовые механизмы Республики Узбекистан, в частности реформы в области государственно-частного партнёрства и социальной защиты населения (на примере дошкольного образования и сокращения бедности).

Ключевые слова: социальные инвестиции, социальное предпринимательство, облигации социального воздействия, государственно-частное партнёрство, социальный контракт, сокращение бедности, устойчивое развитие

SOCIAL INVESTMENT AND SOCIAL IMPACT OBLIGATIONS: LEGAL MECHANISMS IN UZBEKISTAN

Narziev Otabek Sadievich,

Professor of the Department of Private International Law,
Tashkent State University of Law,
Doctor of Science in Law

Mamatkhanov Askar Makhmutovich,

Independent Researcher at Tashkent State University of Law,
Executive Director of the Yuksalish Movement

Abstract. This article analyzes the concept of “social investments,” which is considered a priority of modern social policy, its theoretical and legal foundations, and its practical significance. Drawing on the views of leading global scholars, the author highlights the transition of the social sphere from the traditional model of charity and benefits to a result-oriented partnership model. The article examines the specific features of social impact bonds (SIB) and the Pay-for-Success principle as financial mechanisms for social entrepreneurship, as well as the standards of international organizations. Also, the existing legal mechanisms in the legislation of Uzbekistan, in particular, reforms in the field of public-private partnership and social protection (on the example of preschool education and poverty reduction) are analyzed.

Keywords: social investment, social entrepreneurship, social impact bonds, public-private partnership, social contract, poverty reduction, sustainable development

Kirish

Zamonaviy dunyoda davlatning ijtimoiy siyosati faqatgina byudjet mablag'larini taqsimlashdan iborat bo'lib qolmay, xususiy sektor va fuqarolik jamiyati resurslarini ijtimoiy muammolar yechimiga jalb qilishni taqozo etmoqda. Bu jarayonda *ijtimoiy investitsiyalar* konsepsiyasi markaziy o'rinlardan birini egallaydi.

Ijtimoiy investitsiya instituti bugungi kunda dunyo miqyosida ham nazariy, ham amaliy jihatdan faol o'rganilayotgan mavzulardan biridir. Mazkur institut turli soha vakillari tomonidan turli prizmalar orqali talqin qilinadi. Siyosatchilar davlat ijtimoiy siyosatining asosiy qismi sifatida qarasa, akademik doiralar vakillari paradigma tariqasida taqdim etadi. Boshqa bir qator olimlar esa ijtimoiy investitsiyalarni ijtimoiy missiyani amalga oshirish uchun moliyalashtirish mexanizmi sifatida ko'radi.

A. Xemereyk o'zining “*Social investment as a policy paradigm*” (Ijtimoiy investitsiya siyosiy paradigma sifatida) nomli konsepsiyasida ijtimoiy siyosatga bo'lgan an'anaviy qarashni tubdan o'zgartirishni taklif qiladi (Hemerijck, 2020). Uning fikricha, ijtimoiy investitsiya – bu shunchaki yangi dastur emas, balki farovon davlatning (Welfare State) yangi boshqaruv falsafasidir. Ijtimoiy investitsiya shunchaki iqtisodiy termin emas, balki davlat va fuqaro o'rtasidagi yangi ijtimoiy shartnoma bo'lib, unga ko'ra davlat fuqaroning salohiyatini rivojlantirish uchun barcha imkoniyatlarni

(investitsiyani) yaratib beradi fuqaro esa ushbu imkoniyatlardan foydalanib, mehnat bozorida faol ishtirok etadi va jamiyat farovonligiga hissa qo'shadi.

Asosiy qism

Ijtimoiy investitsiyalar va ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari ijtimoiy tadbirkorlikning komponenti sifatida. Ijtimoiy investitsiyalarni ijtimoiy tadbirkorlikning ajralmas komponenti (tarkibiy qismi) sifatida ko'rish zamonaviy iqtisodiy va huquqiy nazariyada muhim ahamiyatga ega. Agar ijtimoiy tadbirkorlikni bir "dvigatel" deb tasavvur qilsak, ijtimoiy investitsiyalar ushbu dvigatelni harakatga keltiruvchi va uning uzoq masofaga borishini ta'minlovchi "yonilg'i" hisoblanadi.

Ijtimoiy siyosat va ijtimoiy rivojlanish sohasining dunyodagi eng yirik nazariyotchilaridan biri J. Midgli o'zining "*Social investment: concepts, uses and theoretical perspectives*" (Ijtimoiy investitsiya: konsepsiyalar, qo'llanilishi va nazariy istiqbollari) maqolasida va boshqa ishlarida ijtimoiy investitsiya konsepsiyasini "Ijtimoiy rivojlanish paradigmasi" ning ajralmas qismi sifatida yoritib bergan (Midgley, 2017). Uning asosiy tezisi shundan iboratki, ijtimoiy farovonlik va iqtisodiy rivojlanish bir-biriga zid emas, balki bir-birini to'ldirishi kerak. Tadqiqotchi tomonidan ijtimoiy investitsiya "iqtisodiy rivojlanishga ijobiy hissa qo'shadigan ijtimoiy loyihalarga mablag' yo'naltirish" deya ta'riflanadi. Midgli ijtimoiy investitsiyani an'anaviy ijtimoiy yordamdan farqlagan holda an'anaviy xayriya bu shunchaki muhtojlarga pul berish (iste'mol uchun) bo'lsa, ijtimoiy investitsiya odamlarni iqtisodiy jarayonlarda faol ishtirok etishga tayyorlash jarayoni sifatida ko'rsatadi. Midgli bo'yicha ijtimoiy investitsiyaning asosiy yo'nalishlari sifatida odamlarni nafaqaga bog'lab qo'ymasdan, ularni ishga joylashtirishga ko'maklashuvchi dasturlar (masalan, ijtimoiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash) ni amalga oshirish hamda kambag'al aholiga nafaqa berish o'rniga, ularga o'z biznesini boshlash uchun mikrokreditlar berish yoki jamg'armalar yaratishga ko'maklashishni tavsiya qiladi.

J. Midglining qarashlari O'zbekistondagi hozirgi "kambag'allikdan farovonlikka" va "tadbirkorlikka yo'naltirilgan ijtimoiy himoya" g'oyalari juda yaqin. Uning nazariyasiga ko'ra, ijtimoiy tadbirkorlik – bu ijtimoiy investitsiyaning klassik namunasi.

Ijtimoiy tadbirkorlikning asosiy tamoyillaridan hisoblangan barqarorlikka esa aynan ijtimoiy ta'sir investitsiyalari vositasida erishilishi haqida "Ijtimoiy tadbirkorlikning asosiy tamoyillari" maqolasida ko'rib chiqilgan (Mamatkhanov, 2024a).

2000-yillardan keyin ijtimoiy sohaga sarflanadigan davlat mablag'larini qisqartirishga urinish sifatida yangi bir innovatsion yondashuv – ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari – ITO (social impact bonds) Buyuk Britaniyada kashf etilgan. ITO ijtimoiy investitsiyalarning eng murakkab, tarkibiy va natijaga yo'naltirilgan eng samarali ko'rinishi sifatida ta'riflanadi. Agar ijtimoiy investitsiyani umumiy tushuncha deb qaralsa, ITO uning tarkibidagi maxsus moliyaviy vosita hisoblanadi. Bu shunchaki foyda olish uchun pul tikish emas, balki aniq ijtimoiy natijaga, ya'ni ijtimoiy qiymatga yo'naltirilgan investitsiyadir. An'anaviy investitsiyada foyda aktivning o'sishidan olinsa, ITO investitsiyaning qaytishi va foydasi muayyan ijtimoiy muammoning ijobiy hal etilishiga bog'liq bo'ladi. ITOning amalga oshirilishida uch tomon, ya'ni ijtimoiy missiyaga mablag' yo'naltiruvchi investor (xususiy sektor), investitsiya hisobiga xizmat ko'rsatuvchi (bizning holatimizda-ijtimoiy tadbirkor) va ijtimoiy ta'sir natijasini sotib oluvchi, ya'ni investitsiyani qoplab beruvchi davlat ishtirok etadi.

Ilmiy adabiyotlarda ITO ijtimoiy investitsiyaning shunday ko'rinishi deb ta'riflanadiki, unda moliyaviy maqsad (pulni qaytarish) va ijtimoiy maqsad (muammoni yechish) bir-biriga to'liq bog'langan bo'ladi.

Agar boshqa ijtimoiy investitsiyalarda (masalan, imtiyozli kreditda) loyiha ishlasa-ishlamasa pul qaytarilishi kerak bo'lsa, ITODA ijtimoiy ta'sir (social impact) bo'lmasa, moliyaviy qaytim ham bo'lmaydi. Shu sababli ITO ijtimoiy investitsiyaning eng shaffof va natijador shakli hisoblanadi.

F. Nazari Chamaki, G. Jenkins va M. Hashemilar o'zlarining "*Social Impact Bonds: Implementation, evaluation and monitoring*" (Ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari: amalga oshirish, baholash va monitoring) nomli tadqiqotlarida ITOni an'anaviy obligatsiya emas, balki natijaga asoslangan shartnoma (performance-based contract) sifatida ta'riflaydilar (Nazari Chamaki et al., 2019). Ularning fikricha, ITO – bu davlat, xususiy investorlar va ijtimoiy xizmat ko'rsatuvchilar o'rtasidagi sheriklik bo'lib, unda

xususiy sektor ijtimoiy dasturni oldindan moliyalashtiradi. Davlat esa faqatgina loyiha muvaffaqiyatli yakunlanib, aniq o'lchanadigan ijtimoiy natijaga erishilgandan keyingina investorga mablag'ni (va ma'lum foizni) qaytaradi. Bu konsepsiyani maqola mualliflari "muvaffaqiyat uchun to'lov" (Pay-for-Success) modeli deb ataydilar.

Maqolada shuningdek, ITOning paydo bo'lishi nisbatan yangi hodisa ekanligi va uning ilk namunasi 2010-yilda Buyuk Britaniyaning Piterboro (Peterborough) shahridagi qamoqxona tizimida qo'llanilgani ko'rsatib o'tilgan. Mualliflarning ta'kidlashicha, 2010-yildan keyin bu mexanizm tez fursatda AQSH, Avstraliya va Kanada kabi davlatlarda ommalashib ketgan.

Ushbu tadqiqotchilar ITOning muvaffaqiyati uchun uchta muhim bosqichni yoritib berishgan:

– amalga oshirish (implementation): shartnomaning aniq tuzilishi, investorlar va ijrochilarning majburiyatlarini yuridik mustahkamlash;

– baholash (evaluation): bu eng muhim bosqichdir. Mualliflar natijani baholash uchun mustaqil uchinchi tomon (verifikator) zarurligini ta'kidlaydilar. Agar baholash xolis bo'lmasa, butun tizim ishdan chiqishi mumkin;

– monitoring: loyiha davomida ijtimoiy xizmatlar sifatini doimiy nazorat qilish. Bu investorning o'z pulini qaytarib olishi va davlatning byudjet mablag'larini tejashi uchun kafolatdir.

F. Nazari Chamaki (2019) va hammualliflarning fikricha, ITOning asosiy natijasi – bu davlat mablag'larining samaradorligini oshirishdir. Agar ijtimoiy dastur ishlasa, davlat tejalgan mablag' (masalan, qamoqxona xarajatlari kamayishi) hisobidan investorga haq to'laydi. Agar dastur ishlamas, davlat hech narsa to'lamaydi. Shu tariqa, ITO ijtimoiy sohaga biznes intizomi va natijadorlik madaniyatini olib kiradi.

J. Malgan, N. Rider, M. Eylott va L. Boshlerlar tomonidan yozilgan *"Social Impact Investment: the challenge and opportunity of Social Impact Bonds"* maqolada ITOni an'anaviy moliyaviy vosita emas, balki "ijtimoiy innovatsiyalar uchun yangi moliyaviy arxitektura" sifatida ta'riflangan (Mulgan et al., 2011). Mualliflarning fikricha, ITO – bu davlat xarajatlarini "kelajakdagi tejamkorlikni kapitalga aylantirish" (capturing future savings) usulidir.

J. Malgan va hammualliflar yuqoridagi maqolada ITOning huquqiy tuzilishini "uchinchi tomon sherikligi" (tripartite partnership) asosida quyidagicha tasvirlaydilar:

birinchidan, ITO natijaga asoslangan shartnoma (the performance contract) sifatida ko'riladi. Chunki unda to'lovlar faqat aniq o'lchanadigan ko'rsatkichlarga erishilganda amalga oshirilishi qat'iy belgilanadi;

ikkinchidan, ITO bo'yicha munosabatlarni amalga oshirishda huquqiy mexanizmning muhim bo'g'ini sifatida maxsus maqsadli tuzilma (special purpose vehicle) alohida yuridik shaxs tuzilishini taklif qilinadi. Bu tuzilma investorlar mablag'ini qabul qiladi va ijtimoiy xizmat ko'rsatuvchilar bilan shartnomalar imzolaydi;

uchinchidan, jarayonda mustaqil baholash (independent evaluation) amalga oshiriladi. Ijtimoiy natijani baholovchi mustaqil auditor mazkur huquqiy mexanizmning ajralmas qismi sifatida ko'rib, kiritilgan investitsiya faqat ushbu mustaqil uchinchi tomonning xulosasiga asosan qoplab beriladi;

to'rtinchidan, xavf boshqarilganligi (risk management), ya'ni huquqiy jihatdan barcha moliyaviy xavf-xatarlar investor zimmasida bo'ladi. Agar loyiha natija bermasa, davlat tomonidan hech qanday mablag' yo'naltirilmaydi.

D. Edmiston, A. Nikollslar o'zlarining *"Social impact bonds: the role of private capital in outcome-based commissioning"* nomli maqolasida ijtimoiy ta'sir obligatsiyalarini (ITO) shunchaki moliyaviy vosita emas, balki ijtimoiy siyosatni boshqarishning yangi modeli – "natijaga asoslangan buyurtma berish" (outcome-based commissioning) sifatida tahlil qiladi (Edmiston & Nicholls, 2018).

Mualliflar ushbu maqolada ijtimoiy ta'sir obligatsiyalarini natijaga asoslangan boshqaruv mexanizmi sifatida ITOni ijtimoiy tadbirkorlik va ijtimoiy investitsiyalarni bir nuqtada birlashtiruvchi shartnomaviy platforma deb ko'rsatadi. Maqolada ijtimoiy tadbirkorlar (va nodavlat tashkilotlar) ITO zanjiridagi eng muhim ijrochilar sifatida ko'riladi. ITOning ijtimoiy tadbirkorlik uchun eng katta afzalligini "operatsion erkinlik" (operational autonomy) deb ataydilar.

Davlat tadbirkorning harakatlarini chegaralamaydi va aniq natijani talab qiladi. Bu esa ijtimoiy tadbirkorlarga ijtimoiy muammolarni hal qilishda innovatsion va moslashuvchan usullardan foydalanish imkonini beradi.

Mualliflar ta’kidlashicha, ITO – bu ijtimoiy siyosatning “moliyaviylashishi” (financialization) jarayoni bo’lib, bu jarayonda ijtimoiy tadbirkorlar mahsulot (ijtimoiy natija) yaratadi, ijtimoiy investitsiya ushbu mahsulotni yaratish uchun resurs beradi va ITO ushbu mahsulotni davlatga sotish mexanizmi vazifasini o’taydi.

Yuqoridagi tadqiqotchilarning fikridan kelib chiqib shuni aytish mumkinki, ijtimoiy ta’sir obligatsiyasi – bu davlat, xususiy investorlar va ijtimoiy xizmat ko’rsatuvchi tashkilotlar o’rtasidagi natijaga asoslangan innovatsion moliyaviy-huquqiy mexanizm bo’lib, uning mohiyati muayyan ijtimoiy muammolarni (masalan, ishsizlik, jinoyatchilik yoki kasalliklarning oldini olish) hal qilish uchun xususiy kapitalni jalb etishdan iborat. Uning asosiy belgilari, investitsiyaning ixtiyoriy kiritilishidan tortib, ijtimoiy natijaning mustaqil baholanishi va aniq o’lchanishi, loyiha muvaffaqiyatsizligi bilan bog’liq moliyaviy xavf-xatarning to’liq investor zimmasida bo’lishi hamda davlat tomonidan to’lovlarning faqatgina ko’zlangan ijobiy natijaga erishilganda (ya’ni byudjet mablag’lari tejab qolinganda) amalga oshirilishida namoyon bo’ladi. Bu tizim “natija uchun to’lov” (pay-for-success) tamoyili asosida ishlab, davlat xarajatlari samaradorligini oshirish va ijtimoiy sohaga innovatsion yechimlarni xavfsiz olib kirishga xizmat qiladi.

Jadval

ITO va an’anaviy obligatsiyalarning solishtiruvi

Xususiyatlari	An’anaviy obligatsiyalar	Ijtimoiy ta’sir obligatsiyalari
Asosiy maqsad	Moliyaviy kapitalni jalb qilish (masalan: infratuzilma yaratish, biznesni kengaytirish va h.k.)	Muayyan ijtimoiy muammoni hal qilish (masalan: ishsizlikni kamaytirish, ta’lim sifatini oshirish)
To’lov manbai	Emitentning (qarzdorning) umumiy daromadi yoki pul oqimlari	Ijtimoiy loyihaning muvaffaqiyatli natijasi tufayli davlat byudjetida tejab qolingan mablag’lar
Daromadlilik	Oldindan belgilangan qat’iy yoki o’zgaruvchan foiz stavkasi	Ijtimoiy natijaga bog’liq. Natija qanchalik yuqori bo’lsa, investorning foydasi shuncha yuqori bo’ladi
Asosiy xavf (risk)	Emitentning bankrot bo’lishi (defolt)	Ijtimoiy maqsadlarga erishilmasligi. Agar natija bo’lmasa, investor pulini yo’qotishi mumkin
Ishtirokchilar	Emitent (davlat/kompaniya) va investor	Davlat (buyurtmachi), investor, xizmat ko’rsatuvchi tashkilot (ijtimoiy tadbirkor) va mustaqil baholovchi
Muvaffaqiyat mezonlari	Qarzni va foizlarning o’z vaqtida to’lanishi	Oldindan belgilangan ijtimoiy ko’rsatkichlarga erishish (masalan, jinoyatchilikning 10 foizga kamayishi)
Qiyofasi	Sof moliyaviy instrument	Davlat-xususiy sheriklikning innovatsion shakli

ITO sohasidagi xalqaro standartlar. Dunyo miqyosida ijtimoiy muammolar (kambag’allik, ishsizlik, sog’liqni saqlash, ekologiya) ko’payib borishi bilan davlat byudjetlari va an’anaviy xayriya mablag’lari ularni hal qilish uchun yetishmay qolayotganligi fonida bir qator nufuzli xalqaro tashkilotlar, xususan Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) va boshqalar tomonidan ijtimoiy sohani moliyalashtirishdagi “bo’shliqni” to’ldirish, byudjet xarajatlari samaradorligini oshirish, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun ijtimoiy ta’sir obligatsiyalari bo’yicha maxsus hujjatlar va

qo'llanmalar qabul qilingan. Xalqaro tashkilotlarning qabul qilingan hujjatlari, qo'llanmalar va tahliliy hisobotlar ITO mexanizmning huquqiy va iqtisodiy standartlarini belgilab beradi.

Xususan, Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti 2014-yilda ITOlarning dastlabki natijalari va rivojlanish istiqbollari tahlilini o'z ichiga olgan *"Social Impact Bonds: State of Play"* hujjatini e'lon qildi (Ronicle et al., 2014).

Ushbu hujjat ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari sohasidagi fundamental tadqiqot natijalariga asoslangan hisobot bo'lib, unda ITO loyihalarini ishlab chiqish va amalga oshirish bo'yicha qat'iy "xalqaro texnik standartlar" (ISO kabi) emas, balki ilg'or xalqaro tajribaga asoslangan metodologik standartlar va tavsiyalar ilgari surilgan.

Ushbu hujjatda keltirilgan quyidagi asosiy tavsiyaviy standartlar berilgan:

– ijtimoiy natijani (outcome) miqdor jihatidan o'lchash va pul ko'rinishida baholash imkoni bo'lishligi;

– investitsiya qilingan mablag' aniq bir ijtimoiy natijaga olib kelishini ko'rsatuvchi mantiqiy zanjir bo'lishi shartligi;

– maqsadli guruhlarning (beneficiaries) aniq belgilanishi va bu guruhlarning ehtiyojlari boshqa ijtimoiy dasturlarga aloqador bo'lmasligi.

Bundan tashqari, davlat va investor o'rtasida nizo kelib chiqishining oldini olish maqsadida ijtimoiy natijalarni o'lchash uchun uchinchi, mustaqil tomon (validator)ni jalb qilish, xizmat ko'rsatuvchi tashkilot (ijtimoiy tadbirkor)larga qat'iy ko'rsatmalar emas, balki natijaga erishish uchun faoliyatni vaziyatga qarab o'zgartirish erkinligini ta'minlash, ITO loyihalarini qo'llab-quvvatlovchi alohida tashkilotlar tashkil etish kabi tavsiyalar berilgan.

2016-yilda qabul qilingan *"Understanding Social Impact Bonds"* hujjati ITO bo'yicha eng asosiy uslubiy qo'llanma bo'lib, unda mexanizmning ta'rifi, ishtirokchilarning rollari, risklar va afzalliklar batafsil bayon etilgan (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2016).

Ushbu hujjatda loyihani tanlash standartlari va baholash metodologiyalari bilan birga bu sohada davlatning institutsional salohiyatini oshirish uchun ITOlar davlat xaridlari va byudjet tizimiga zid kelmasligini ta'minlovchi huquqiy baza yaratish, shartnomalarni standartlashtirish va tayyor shablonlardan foydalanish orqali huquqiy va konsultativ xarajatlarni tejash, ijtimoiy muammolarni hal etishda davlat idoralarining uzviy hamkorligini yo'lga qo'yish, korrupsiya xavfini kamaytiradi va ijtimoiy ishonchni oshirish uchun natijalar va to'lovlar haqidagi ma'lumotlarni jamoatchilik uchun ochiq e'lon qilish kabi tavsiyalar ilgari surilgan.

2019-yilda global miqyosda ijtimoiy investitsiyalar, jumladan, ITOlarning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi o'rni haqidagi qabul qilingan *"Social Impact Investment: The Impact Imperative for Sustainable Development"* fundamental hisobotida ijtimoiy investitsiyalar ko'lamini kengaytirish bilan birga hukumatlarga ijtimoiy tadbirkorlik va ijtimoiy investitsiyalar uchun maxsus huquqiy maqomlar berish, ijtimoiy ta'sir obligatsiyalarini davlat xizmatlarini ko'rsatishga joriy etish, ijtimoiy loyihalarga investitsiya kiritganlar uchun soliq imtiyozlari yaratish bo'yicha tavsiyalar yoritilgan (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2019).

Birlashgan Millatlar Tashkiloti ijtimoiy ta'sir obligatsiyalarini barqaror rivojlanish maqsadlariga (SDGs) muvofiqlashtirish, ishlab chiqish va amalga oshirish bo'yicha bir nechta muhim qo'llanma va standartlarni ishlab chiqqan.

Misol tariqasida BMT Taraqqiyot dasturi (UNDP)ning *SDG Impact Standards for Bond Issuers* hujjatini keltirish mumkin. Ushbu hujjatda qayd etilgan standartlarga ko'ra, investor va emitent ijtimoiy ta'sirni faqat o'lchabgina qolmay, uni doimiy boshqarishi va yaxshilab borishi shart (United Nations Development Programme, 2021). Ijtimoiy natijalarning baholanishi, hisoblanishi va buning uchun to'lovlarning amalga oshirilishi ochiq va shaffof bo'lishi kerak. Shuningdek, ijtimoiy loyiha kimga qaratilgan bo'lsa, o'sha aholi qatlamining ehtiyoji va fikri hisobga olinishi shartligi belgilab qo'yilgan.

Ushbu xalqaro metodologik standartlar va tavsiyalarni O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy islohotlari jarayoniga tatbiq etish davlat xarajatlari samaradorligini tubdan oshirish, ijtimoiy sohaga innovatsion

yechimlarni olib kirish va xorijiy kapital oqimini jadallashtirishda strategik ahamiyat kasb etadi. Xususan, OECD tavsiyalari asosida ITOlarni davlat xaridlari va byudjet tizimiga integratsiya qilish hamda shartnomalarni standartlashtirish tranzaksiya xarajatlarini kamaytirishga xizmat qilsa, BMTning *SDG Impact* standartlariga rioya qilish mamlakatning xalqaro ESG-investorlar oldidagi jozibadorligini oshirib, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishni tezlashtiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy natijalarni mustaqil baholash (validator) va ma'lumotlar shaffofligini ta'minlash tizimi korrupsiyaviy xavflarni bartaraf etgan holda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi ishonchni mustahkamlaydi; ijtimoiy tadbirkorlarga operatsion erkinlik berilishi hamda ijtimoiy investitsiyalar uchun soliq imtiyozlari va maxsus huquqiy maqomlarning joriy etilishi esa "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida aholining eng zaif qatlamlari ehtiyojlarini manzilli va sifatli qondirishga imkon beruvchi, natijaga yo'naltirilgan zamonaviy ijtimoiy himoya modelini yaratishga xizmat qiladi, deb o'ylaymiz.

Ijtimoiy investitsiyalar va ijtimoiy obligatsiyalariga oid O'zbekistondagi mavjud huquqiy mexanizmlar. O'zbekistonda ijtimoiy tadbirkorlik, ijtimoiy investitsiya tushunchalari nisbatan yangi hisoblanadi. Mamlakat hozirgi kunda ushbu nazariy tushunchalarni milliy qonunchilikka moslashtirish va ijtimoiy tadbirkorlikning huquqiy maqomini belgilash bosqichida turibdi. O'zbekistonda ijtimoiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun huquqiy bazani takomillashtirish, moliyaviy qo'llab-quvvatlash, ta'lim va malaka oshirish, tashkiliy qo'llab-quvvatlash va jamoatchilik ongini oshirish bo'yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirilishi zaruriyati haqida "O'zbekistonda ijtimoiy tadbirkorlik muammolari va istiqbollari" maqolasida to'xtalib o'tilgan (Mamatxanov, 2024b).

"O'zbekiston – 2030" strategiyasida kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan (President of the Republic of Uzbekistan, 2026). Shu nuqtayi nazardan O'zbekistonda ijtimoiy investitsiyalar strategiyada belgilangan maqsadlarga erishish uchun muhim vosita sifatida maydonga chiqishi mumkin. Bu bilan ijtimoiy tadbirkorlik orqali chekka hududlarda yangi ish o'rinlari yaratish, kambag'allikni qisqartirish, xususiy sektor investitsiyalarini ijtimoiy xizmatlar, ya'ni ta'lim va tibbiyot sohasiga faol jalb qilish, "yashil" investitsiyalar orqali ekologik muammolarni hal etish bilan birga ijtimoiy farovonlikka erishish imkoniyati mavjud.

O'zbekiston Respublikasining "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuniga ko'ra, investor tomonidan foyda olish maqsadida ijtimoiy soha, tadbirkorlik, ilmiy va boshqa faoliyat turlari obyektlariga tavakkalchiliklar asosida kiritiladigan moddiy va nomoddiy boyliklar hamda ularga bo'lgan huquqlar, shu jumladan, intellektual mulk obyektlariga bo'lgan huquqlar, shuningdek, reinvestitsiyalar investitsiya deb ta'riflanadi (Republic of Uzbekistan, 2019a).

Iqtisodiy, ijtimoiy va boshqa foyda olish uchun investitsiyalarni amalga oshirishga yoxud jalb etishga qaratilgan, o'zaro bog'liq bo'lgan tadbirlar majmui investitsiya loyihasi hisoblanadi.

Qonunning 5-moddasiga muvofiq, investitsiyalar mo'ljallangan obyektiga ko'ra kapital, moliyaviy va ijtimoiy turlarga bo'linadi.

Inson salohiyatini, ko'nikmalarini va ishlab chiqarish tajribasini rivojlantirishga, shuningdek, nomoddiy boyliklarning boshqa shakllarini rivojlantirishga kiritiladigan investitsiyalar ijtimoiy investitsiyalar jumlasiga kiradi.

8-moddaga ko'ra, ijtimoiy soha, tadbirkorlik, ilmiy va qonunchilik bilan taqiqlanmagan boshqa faoliyat turlarining obyektlari investitsiya faoliyati obyektlaridir.

Qonunda "ijtimoiy investitsiya" ta'rifi bor, lekin uni amalga oshirishning protsessual tartibi (masalan, loyihani qanday ro'yxatdan o'tkazish, ijtimoiy natijani kim va qanday baholashi) alohida tartiblar va mexanizmlar qonunchilikda to'liq mustahkamlanmagan.

Ayni vaqtda O'zbekistonda ijtimoiy ta'sir obligatsiyasi modeliga eng yaqin bo'lgan huquqiy mexanizm sifatida davlat-xususiy sheriklik institutini misol tariqasida ko'rsatsa bo'ladi. Bunga O'zbekiston Respublikasining "Davlat xususiy sheriklik to'g'risida"gi Qonuni huquqiy asosida sifatida xizmat qiladi (Republic of Uzbekistan, 2019b).

Qonunga ko'ra, davlat sherigi va xususiy sherikning muayyan muddatga yuridik jihatdan rasmiylashtirilgan, davlat-xususiy sheriklik loyihasini amalga oshirish uchun o'z resurslarini

birlashtirishiga asoslangan hamkorligi davlat-xususiy sheriklik deya ta'riflanadi. Iqtisodiy, ijtimoiy va infratuzilmaviy vazifalarni hal etishga qaratilgan, xususiy investitsiyalarni jalb etish va (yoki) ilg'or boshqaruv tajribasini joriy etish asosida amalga oshiriladigan tadbirlar majmui davlat-xususiy sheriklik loyihasi sifatida ko'riladi.

O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik (DXSH) sohasi so'nggi yillarda jadal rivojlanmoqda. Ayniqsa, ijtimoiy sohalar – ta'lim, sog'liqni saqlash kabi yo'nalishlar bunda muhim o'rin tutadi.

Masalan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-apreldagi PQ-3651-sonli "Maktabgacha ta'lim tizimini yanada rag'batlantirish va rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga muvofiq, davlat xususiy sheriklik asosida nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalariga binolar qurish uchun yer uchastkalari bepul asosda ijaraga berish, bo'sh yotgan davlat mulki obyektlarini "nol" xarid qiymatida sotish, to'liq butlanmay qolgan davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarining foydalanilmayotgan joylarini uzoq muddatli bepul maqsadli foydalanishga topshirish, xususiy sherikning mol-mulki negizida tashkil qilingan va oilaviy nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moddiy-texnik va moliyaviy ta'minlash kabi imkoniyatlar taqdim etilgan (President of Uzbekistan, 2018). O'z navbatida xususiy sherik zimmasiga ijtimoiy ko'makka muhtoj oilalar va maxsus kontingentdan muayyan miqdordagi tarbiyalanuvchilarni o'qitish, ular uchun ota-onalar to'lovining imtiyozli miqdorlarini belgilab qo'yish majburiyati yuklanadi. Bundan tashqari bir qator boshqa normativ-huquqiy hujjatlar bilan mazkur sohada davlat xususiy sheriklikni rivojlantirish maqsadida nodavlat maktabgacha ta'lim muassasalariga imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va boshqa imtiyoz va preferensiyalar taqdim etilgan. Natijada O'zbekistonda maktabgacha ta'lim qamrovi 2025-yil yakunida 78 foizga yetgan (Daryo.uz, 2025).

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Kambag'allikni qisqartirishda tadbirkorlik subyektlari bilan o'zaro manfaatli hamkorlik o'rnatishga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida" 2023-yil 12-iyundagi PF-93-sonli Farmonida ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari elementlarini ichiga olgan, ya'ni "natija uchun to'lov" mexanizmi belgilangan (President of the Republic of Uzbekistan, 2023).

Ushbu hujjatga ko'ra, "20 ming tadbirkor – 500 ming malakali mutaxassis" maqsadli dasturi asosida tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy muammoni hal etgan va ijtimoiy investitsiya kiritgan taqdirda, ya'ni Ijtimoiy himoya yagona reyestriga kiritilgan fuqarolar ishga qabul qilganda soliqlardan imtiyoz taqdim etiladi va ishsiz fuqarolarni kasbga o'rgatish va o'z ishchilarining malakasini oshirish bo'yicha o'quv markazlarini qurish va jihozlash xarajatlari davlat hisobidan qoplab beriladi.

Ijtimoiy ta'sir obligatsiyasi qimmatli qog'oz shaklida chiqarilishini hisobga olsak, ushbu model O'zbekiston Respublikasining "Qimmatli qog'ozlar bozori to'g'risida"gi Qonuni bilan tartibga solinishini mumkin (Republic of Uzbekistan, 2015). Biroq aynan "ijtimoiy ta'sir obligatsiyalari" uchun qonunchilikda alohida turdagi qimmatli qog'oz sifatida ta'rif berilmagan. Bunday holatda ularni faqat "korporativ obligatsiyalar" sifatida, ichki shartnomaviy majburiyatlar bilan chiqarish mumkin bo'ladi.

Yuqoridagilardan xulosa qilish mumkinki, ijtimoiy investitsiyalar shunchaki mehribonlik yoki xayriya emas, balki jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini ta'minlovchi yuqori samarali vositadir. Uning huquqiy ahamiyati shundaki, u ijtimoiy sohadagi munosabatlarni "boqimandalik" modelidan "shariklik" modeliga o'tkazadi.

Ijtimoiy investitsiyalarning ahamiyati shundaki ular ta'lim, sog'liqni saqlash va kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirishga yo'naltirilgan investitsiyalar ishchi kuchining mahsuldorligini oshiradi. Bu esa uzoq muddatda Yalpi ichki mahsulotning barqaror o'sishiga xizmat qiladi.

Bozor munosabatlari ijtimoiylashtirilishi bilan kambag'allik chegarasidagi aholini iste'molchi va faol mehnat resursi sifatida iqtisodiyotga qaytaradi, bu esa ichki bozorning kengayishiga olib keladi.

Shaffoflik va hisobdorlik ta'minlanishi bilan har bir tikilgan so'mning ijtimoiy ta'siri o'lchanadi, bu esa korrupsiyani kamaytiradi va byudjet mablag'larining samaradorligini oshiradi.

Innovatsion yondashuv tufayli xususiy sektor ijtimoiy muammolarni hal qilishga o'z kapitali va biznes-texnologiyalarini olib kiradi, bu esa davlat organlarining eskirgan usullaridan ko'ra samaraliroq ishlaydi.

Xulosa

Ushbu maqolada ijtimoiy investitsiya va ijtimoiy ta'sir obligatsiyalarining nazariy asoslari va xalqaro metodologik standartlari tahlil qilinib, O'zbekistonda mavjud ijtimoiy ta'sirga ega bo'lgan instrument sifatida davlat-xususiy sheriklik hamda natijaga yo'naltirilgan ayrim imtiyozli mexanizmlar ko'rib chiqildi. ITOning ijtimoiy muammolarni hal etishdagi ahamiyatidan kelib chiqib, mazkur vositani ehtimol yangi qabul qilinadigan "Ijtimoiy tadbirkorlik to'g'risida"gi qonunda alohida huquqiy institut sifatida mustahkamlash masalasini ko'rib chiqish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz. Chunki bunday instrumentlarning joriy etilishi ijtimoiy sohani an'anaviy "boqimandalik" modelidan faol "shiriklik" modeliga o'tkazishga zamin yaratadi. Bunda ITOning "natija uchun to'lov" (pay-for-success) tamoyilining qonunchilikda aks ettirilishi davlat byudjeti mablag'larining maqsadli va tejamkor sarflanishini kafolatlaydi, ijtimoiy tadbirkorlarga muammolarni hal etishda innovatsion va operatsion erkinlik beradi hamda mamlakatga xalqaro ijtimoiy investitsiyalarni jalb qilish uchun shaffof huquqiy arxitektura yaratadi. Natijada ijtimoiy muammolarni hal etish davlat uchun shunchaki xarajat emas, balki inson kapitaliga yo'naltirilgan yuqori samarali investitsiya loyihasiga aylanib, barqaror iqtisodiy o'sish va ijtimoiy farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

REFERENCES

- Daryo.uz. (2025, December 25). *O'zbekistonda maktablar va o'quvchilar soni qanchaga yetgani ochiqlandi* [The number of schools and students in Uzbekistan has been disclosed]. <https://daryo.uz/uz/2025/12/25/ozbekistonda-maktablar-va-oquvchilar-soni-qanchaga-yetgani-ochiqlandi>
- Edmiston, D., & Nicholls, A. (2018). Social impact bonds: The role of private capital in outcome-based commissioning. *Journal of Social Policy*, 47(1), 57–76.
- Hemerijck, A. (2020). *Social investment as a policy paradigm*. In A. Hemerijck (Ed.), *The future of the social investment state* (pp. 10–27). Routledge.
- Mamatxanov, A. (2024a). Ijtimoiy tadbirkorlikning asosiy tamoyillari [Basic principles of social entrepreneurship]. *Journal of Science, Education, Culture and Innovation*, 3(8). <https://mudarrisziyo.uz/index.php/innovatsiya/article/view/1465>
- Mamatxanov, A. (2024b). O'zbekistonda ijtimoiy tadbirkorlik muammolari va istiqbollari [Problems and prospects of social entrepreneurship in Uzbekistan]. *Academic Research in Modern Science*, 3(30), 176–182. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13336035>
- Mamatxanov, A. (2024c). *Ijtimoiy tadbirkorlik: Zamon talabi va rivojlanish omillari* [Social entrepreneurship: Modern requirements and development factors]. In *Current Approaches and New Research in Modern Sciences: International Scientific Online Conference*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13340888>
- Mamatkhanov, A. (2025). Ijtimoiy tadbirkorlik va ijtimoiy korxonalarining qiyosiy-huquqiy tahlili [Comparative legal analysis of the concepts of social entrepreneurship and social enterprise]. *Society and Innovation*, 6(1), 14–20.
- Midgley, J. (2017). *Social investment: Concepts, uses and theoretical perspectives*. In J. Midgley, E. Dahl, & A. Conley Wright (Eds.), *Social investment and social welfare* (pp. 13–32). Edward Elgar Publ.
- Mulgan, G., Reeder, N., Aylott, M., & Bo'sher, L. (2011). *Social impact investment: The challenge and opportunity of social impact bonds*. The Young Foundation.
- Nazari Chamaki, F., Jenkins, G. P., & Hashemi, M. (2019). Social impact bonds: Implementation, evaluation, and monitoring. *International Journal of Public Administration*, 42(4), 289–297.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2016). *Understanding social impact bonds*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2016/06/understanding-social-impacts-bonds_2b4a9690/7e48050d-en.pdf
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Social impact investment 2019: The impact imperative for sustainable development*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264311299-en>
- President of the Republic of Uzbekistan. (2018). *Resolution "On measures for the further stimulation and development of the preschool education system"* (No. RP-3651). Lex.uz. <https://lex.uz/docs/3610518>

President of the Republic of Uzbekistan. (2023, June 12). *Decree “On measures aimed at establishing mutually beneficial cooperation with business entities in poverty reduction”* (No. DP-93). Lex.uz. <https://lex.uz/docs/6493069>

President of the Republic of Uzbekistan. (2026, February 16). *Decree “On additional measures to consistently continue reforms and bring them to a new stage within the framework of priority directions of the country’s development until 2030”* (No. DP-21). Lex.uz. <https://lex.uz/docs/8050769>

Republic of Uzbekistan. (2015, June 3). *Law “On amendments and additions to the Law of the Republic of Uzbekistan “On the Securities Market”* (No. LRU-387). Lex.uz. <https://lex.uz/docs/2662539>

Republic of Uzbekistan. (2019a, December 25). *Law “On Investments and Investment Activities”* (No. LRU-598). Lex.uz. <https://lex.uz/docs/4664142>

Republic of Uzbekistan. (2019b, May 10). *Law “On Public-Private Partnership”* (No. LRU-537). Lex.uz. <https://lex.uz/docs/4329270>

Ronicle, J., Stanworth, N., Beadle, S., & Jolley, A. (2014). *Social impact bonds: The state of play*. Ecorys. https://golab.bsg.ox.ac.uk/documents/Social_Impact_Bonds_-_the_State_of_Play_-_Full_Report_Ronicle_et_al_BLF.pdf

United Nations Development Programme. (2021). *SDG impact standards for bond issuers*. <https://sdgimpact.undp.org/practice-standards.html>

**O‘ZBEKISTON
QONUNCHILIGI TAHLILI**

ILMIY-TAHLILIIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

**ОБЗОР
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
УЗБЕКИСТАНА**

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

**UZBEKISTAN
LAW REVIEW**

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.